

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Praktične misli po romanju katoliških Slovencev v Rim.

II.

(Konec.)

Največ stvarine za takova dela je nakopičene v Annales ecclesiastici Baronii et Raynaldi obširnega izdanja, katero ima okoli 20 velikih in debelih zvezkov, ter navajajo tudi dotične vire, naj večkrat arhiv vatikanski, pa še druge zgodovinarje itd. Dobro je tudi pregledati enake narodne zgodovine, napisane od kakega domačina ali tudi tujca, vendar pa razkolnike, ker taki navajajo pogosto kake domače vire, da se vanje pogleda, zravno pa se iz njih pozvedajo še ugovori zoper katoliške zgodovinarje, ki so morda že o tem narodu tudi kaj pisali. Golubinski, Rus rodem in razkolniškim mišljenjem, je spisal „Kratkij očenik istorii pravoslavnih cerkvej, bolgarskoj, serbskoj in ruminskoj“ Moskva 1871. On navaja povsod vire, ga lahko človek kontrolira, je li prav navel ali ne, in tako se dobivajo iz te knjige viri, po katerih se napravi dobra, resnična zgodovina brez razkolniške zvičajnosti in razjedljivosti.

Sveti Oče kličejo na delo, toraj kdor kaj zamore, brž na noge in pero v roke! Kjer treba starinskih knjig, na tako delo naj se obrnejo preuč. gg. profesorji bogoslovski, ker imajo pravico potrebnih knjig si izposoditi iz raznih bibliotek daljnih mest, iz Gradca ali Dunaja itd.

Kdor zna razne jezike slovanske, naj vsaj prošajo nemških jezuitov usliši, ter njim naj naznanja v navedenih časnikih dotične sadove slovanskega slovstva. Za to delo so ravno Slovenci (in Čehi) edini pripravi, ker znajo

nemški jezik, kterega drugi Slovenci redko redko znajo, ki pa navadno gladko govoré francosko.

Glavna adresa do sv. Očeta je napisana v staro slovenskem jeziku. To nas spominja, da so bili Slovenci po sv. Cirilu in Metodiju zedinjeni ne samo v veri, ampak tudi v jeziku, ter nas za jedno resno opominja, naj bi se tudi zdaj zopet vsi zedinili v obojem. Edinost v knjižnem jeziku bi se najpred dosegla, da sprejmó v ta namen mali narodi jezik ruski, ker je že zdaj uradni jezik toliko milijonom ljudi, ter ga razum Rusov govoré tudi vsi omikani mlajši Poljaki. Tega nas učé tudi evropske velevladi, ktere so zapovedale po vojašk h ustavih učiti jezik ruski; in ako bi vprašali za svet papeža, gotovo bi nam sv. oče nasvetovali ravno ta jezik, kateri otrebljen rusizmov ter opiljen bolj po družih narečjih bi bil veličasten in pripraven posebno za govornike, pa tudi lep za poezijo.*)

Dokler pa samoljubje posameznih rodov tega še ne dopušča, skrbimo vsaj mi Slovenci za prihodnji svoj obstanek, ker imamo na meji dva prežeča nikdar nasitena moloča, Italijana in Nemca, ktera sta, ako pregledamo razširjenje svojega naroda v starejši dobi, vsaj polovino slovanskega rodu za vselej pogotitnila, ter pretita zajeti še ostalo polovico. Sami se gotovo ne bomo mogli braniti in rešiti, toraj iščimo pomoči o pravem času še pri sosednjih nam bratih, in začnimo se krepko nastanjati na Hrvate. V ta namen mora postati Zagreb-

*) Ruski jezik se strinja v mnogih stvareh s slovanskim; zato pa tudi Slovenec, količkaj pazen na koren besedi s pomočjo kakega rečnika kmalo razumeva ruske knjige, samo da je spoznal rusizme. To skušam sam, če ravno gramatike ruske še videl nisem.

ska univerza tudi univerza za Slovence; toraj se ima dognati dotle, da postanejo ondotne šudije, (ako se imajo tudi kaj premeniti) veljavne še za naše kraje; potem se ima književni naš jezik približati in zediniti s hrvatskim, kar ni ravno težavno. Skušnja namreč učí, da se prost narod v govoru ne meni dosti za malenkosti, ampak za poglobitve stvari; tako se tudi Hrvat ali Srb ne briga pri imenih za končnice am ali om, ov ali a; pri glagolu ne za perfect. simpl. za aorist itd., ampak za koren besedi. Ko je tega razumel, razumeva celi govor. Toraj stavimo 1) za potrebne nam pomanjkajoče izraze dobre hrvaške besede — turških in madjarskih brez velike sile nikar. Da se je kar sprva tako ravnalo, ko se je jel naš jezik čistiti in gladiti, o koliko bolje bi bilo! Pa pogosto so se kovalé nove besede, ki so se kovačem samim smešne ali nepripravne zdele, ter narodu niso bile bolj znane ali pa še dosti manj, kakor dobre hrvaške. Čez kaj let so te spake spodrinile njim zopet enake: pričajo nam to knjige skozi 30—40 let šolske in druge. O koliko je bilo praznega dela! Stavimo 2) za marsiktere naše, pa Hrvatom čisto nezane besede, dobre hrvaške ter pridevsjmo domačo besedo z „ali, in“ za razlaganje prve neznane. Taka prilagana beseda bode kasneje izostala ter zginila ali pa ostala za sinonim ali pleonazem, kakor so sploh drugi narodi svoje sinonime po tem ali enakem potu dobili.

Opuščajmo 3. besede, ktere imajo pri nas čisto drugač pomen kakor pri Hrvatih, pa rabimo namesto njih besede tudi Hrvatom znane; n. p. réč je Hrvatom beseda; za našo réč imajo stvar, ki je tudi nam dobro znana

Božja kazen.

Za vladanja prvega Napoleona zaprt je bil v morskí jetašnici v Rochefort-u neki Kognard, pogumen in izobražen človek.

Nekega dne si pa izmuza verige raz nog, vrže železno kroglo, katero so mogli tamošnji jetašniki na verigi za seboj vlačiti, od sebe, in zgine iz ječe. Topovi Rochefortske trdnjave pokali so zastoj, niso ga vjeli, všel je srečno na Španjsko.

Od kod si je toliko denarja pridobil, se ne ve, gotovo je le, da je potoval po Španjskem kakor kak bogatin. Na svojem popotovanji soznal se je z grofom Pontis de Saint Helene, iz soznanja postalo je prijateljstvo, in vljudni Francoz, ki je znal o vsaki še tako neznatni stvari prav ljubeznjivo kramljati, bil je prav pogosto, rekel bi, vedno gost v gradu grofa. Ud za udom grofovske družbine umré, eden hitro, drugi počasi, neznane bolezní, strašni primirnjaji pobirali so jih. Prijazni Francoz je bil vedno pri bolnikih, tolažil je umirajoče, vselej je bil pripravljen ali po-

magati ali saj tolažiti ostale. Ali je zadnji grof Pontis kaj posebnega sumnil, ko mu je Francoz na smrtni postelji pijačo mešal, in ga spraševal, kaj se ima z njegovim posestvom zgoditi?

Kar se je tu godilo, ni Kognard nikdar obstal, povedal pa je, da je pobral po smrti zadnjega grofa vse dragocenosti, zlatino, srebro, denar in tudi grofovsko diplomu. S pomočjo zadnje vstopil je v Španjsko vojsko kakor poročnik Grof Pontis de saint Helene. V kratkem bil je že stotnik konjikov in ko se je v bitki pri Montevideo posebno odlikoval, tudi polkovnik istega polka.

Kognard ni znal zatreti svojih slabih nagnenost.

Zaradi slabega, nezvestega opravljanja svoje službe zapri so ga, pa jim je dvakrat ušel.

Drugokrat stopil je na čelo pogumne družini francoskih vojnih vjetnikov, se polasti z njo španjske vojne ladije in zbeži na Francosko, kjer so ga zaradi skazane pogumnosti imenovali za podpolkovnika pri Maršalu Soult-u. V

kratkem ga ta imenuje za polkovnika polka št. 100.

Pri Toulousi in Waterloo izkazal se je izvrstnega poveljnika, bil je tudi večkrat ranjen, ter je prejel za pogumno obnašanje častni križ, takrat še jako nenavadno podarilo. Vojvoda Berry imenoval ga je viteza reda sv. Ljudevita in zapovednika vojske ob reki Seine.

Neki častnik obsojen je bil zaradi nepokorščine, da bo sramotno odstavljen.

Grof Pontis razpostavi svojo vojsko na prostornem trgu Vendome v Parizu, da prisustvuje pri žalostnem obredovanju kazni.

V sredi svoje vojske stal je grof pred sramotnim odrom, oblečen v paradno opravo, na katerej so se svetile vsakovrstne častne zvezde in križci. Obdan je bil od vsih odličnjakov celega svojega vojskenega oddelka.

Na enkrat zakriči nekdo na njegovi strani: Kognard!

Grof se obrne in zagleda umazanega, ostudnega človeka, z niskim čelom, kterega je on prav dobro poznal, bil je namreč v Rochefortski trdnjavi z njim na eni virigi pri-

v tem pomenu; reven je Hrvatom goreč, za naš reven imajo oni ubog, siromak, kar je oboje tudi nam znano ravno v tem pomenu.

Po tem načinu, posnetem čisto iz skušnje, bi se po mojih mislih slovenski jezik kmalo približal in zedinil s hrvaškim. Da bi vendar prosti narod ne zastal, ampak tudi umel novi ta jezik, morale bi se nekaj časa po vseh knjigah in spisih ter govorih njemu namenjenih novim besedam dostavljati stare znane besede kot sinonimi, sicer bi mu bilo marsikaj tamno in nerazumno. Ako bi se tako ravnalo, ne godila bi se Slovincem nobena krivica, kakoršna se je pa godila civilnim Hrvatom kje doli do Zagreba. Pastirski listi zagrebškega škofa, kasneje nadškofa in kardinala Havlika so bili še 1848. leta bolj po slovenski pisani, kakor simtertje pri nas kak časnik današnje dni, ali celó kak molitvenik za ljudstvo. Zdaj se jim že dolgo piše vse v srbski hrvaščini, tudi mladi svečeniki jim radi v tem jeziku predikavajo; pa je tudi resnica, da bi raje imeli in bolje razumeli slovenske pridige, posebnó fare bližej kranjske meje.

V adresi do sv. Očeta se tudi rabi beseda: slovenski, ne pa slavjanski. O tem piše učeni Rus, Kalajdović v svojem delu: „Ivan eksarh bolgarskij kar v predgovoru spodej pod zvezdico tako: V starih spominkih so stanovitno pisali: Slovén, Slovénin, slovénsk. V srednjem veku so zamenjali črke é z e. (Toraj so pisali: Sloven, Slovenia, slovensk). V XVII. veku začeli so spreminjati črko o v prvem slogu v a, ter so pisali: Slavjane, Slavjanin, slavjanski. — Ta izgovor in pravopis je očevidno ruski, in Rus ga je tudi popravil. Koren je tedaj slovo t. j. beseda ne pa slava; to menda tudi priča primek, kterege so dali Sloveni sosednim Germanom, namreč nemec ali mutec, ker ž njim niso mogli govoriti.

Oči se jim odpirajo.

Pri razvajenih otrocih se zlepa nič ne opravi; treba jim je oestro in krepko nasproti stopiti; potem še le se vdajo. V domišljiji, da so le oni rojeni gospodarji Avstrije, odkar so po prekuciji našemu pravemu vladarju izvili iz rok en del njegove oblasti, počenjali so takozvani vstavoverci vse mogoče stvari, da bi sedanjo vlado vrgli in se zopet v minister-ske stole vsedli. Ker jim je pa Taafe vsaj v tem oziru krepko nasproti stopil, da se ni dal

klenjen. Grof, se ve, ga neče spoznati in zapove, na videz mirno, kričača proč spoditi.

Ali ta se ni dal tako lahko odpoditi, pripovedovati je začel, da je grof — prav za prav le tisti Kognard, ki je pred nekimi leti iz jetnišnice v Rochefort-u všel, in vse, kar je od njega vedel.

General Despinois zapové na to nadpolkovnika prijeti. Štirje žandarji imeli so ga odgnati v zapor.

Kognard pravi, da sme iti poprej v svoje stanovanje, da se preobleče. To se mu dovoli.

Ko vstopi v svojo sobo, naglo popade dva samokresa, nameri na žandarje, predno se prestrašeni zavedo, skoči skoz okno in vbeži.

Čez pol leta ga zopet vlovó. Zaradi vbega, zaradi umora, zaradi ponarejevanja denarjev obsodili so ga za celo življenje v zapor v pomorsko jetnišnico.

Malo let potem umrl je v Brest-u jetnik, ki bi bil, da ga ne bi bila dohitela božja pravica in kazen, umrl kakor grof Pontis de saint Helene.

tako dober kup odstraniti, ker so spoznali, da z upitjem in demonstracijami, z moledovanjem pri Nemcih in Madjarih nič ne opravijo, ker Taafe stoji pretrdno v zaupanju cesarja; zato so se jim začele oči odpirati, da bo treba nastopiti drugo pot, ako hočejo še kedaj do kake veljave priti. Prepričali so se, da dosedanja taktika nič ne velja, zato se je začel zgubljovati vpliv dosedanjega voditelja Herbata, ker prav ta nestrpljivi, vse zanikajoči, vsako spravo med narodi zabranujoči mož je v mnogi meri zakrivil nevspehe in propad ustavoverne stranke.

Pa še v drugem oziru začelo se je daniti v taboru vstavovercev. Pametnejši med njimi so namreč začeli sprevidjati, da se Slovanom za večno ne morejo odrekati pravice človeške in vstavne, da se jim ne sme in ne more zabranjevati ravnopravnost. Celó nekteri ustavoverni listi so začeli pisati za narodno spravo. Tako „Morgenpost“ in „Kikiriki“ vedno obsodujeta ščunvanje na razne narode, ter priganjata vstavoverce k blagonosnemu delovanju na polji gospodarskega napredka in resnične svobode, ki pusti vsakemu svoje. Tudi „Presse“ je te dni pisala, naj se nemški poslanci zmenijo s Čehi, kaj prav za prav zahtevajo, in potem naj se pogodó, da bo tega nesrečnega prepira enkrat konec.

Na to bi bilo treba odgovoriti, da to ni nobena skrivnost, kaj Čehi zahtevajo, to bi lahko vedeli in vedó tudi nemški poslanci, samo da volje nimajo. Bistvena želja vseh Slovanov je narodna ravnopravnost; pod tem pogojem so Čehi že večkrat ponudili Nemcem spravo, pa nemški poslanci, njim na čelu Herbat, niso hoteli nič slišati o kaki spravi, ker so tačas še na gorkem sedeli in so imeli upanje, da bodo državno oblast za vse čase obdržali, toraj se tudi za želje drugih narodov ni bilo treba dosti zmeniti.

Zdaj se je pa stvar nekoliko zasukala, bolj in bolj pridejo vstavoverci do spoznanja, da z golim zanikovanjem ravnopravnosti in z grožnjami proti Slovanom, ne morejo na vrh priti; pač bi iz srca radi hegemonijo in nadvlado čez avstrijske narode, pa vedó tudi, da se jim ta ne bo več prepustila, dokler imajo v svojem programu točko, da hočejo vse druge narode kontumacirati; blagodušni vladar Avstrije jim tega ne bo in neče dopustiti. Da bi siloma zavrnili državni voz po svojih mislih, za to so preslabi, to vidijo; to so sprevideli te dni, ko so hoteli ministerstvo vreči na podlagi pražkih neredov; ne ostaja jim toraj drugega, ko sprijazniti se z mislijo, da bo treba Slovanom vendar le ravnopravnost privoliti. Le na tak način je mogoče, da pridejo nekteri poslanci vstavoverne stranke zopet do kake veljave, ako bodo popustili fanatike od „N. fr. Presse“, ki pravijo, da „mora biti Avstrija nemška, ali pa je ne bo!“, ter se zbrati pod novo zastavo, ki bo imela napis „ravnopravnost vseh narodov“. Mnogi so že omehčani in pripravljeni, priznati Slovanom ravnopravnost, vendar se še aramujejo, prejšnjo svoje zmoto priznati, nekaj pa se bojé strašil in pritiska onih vstavovernih fanatikov, ki povsodi nemštvo v nevarnosti vidijo. Čuje se pa vendar in vedno bolj pogosto, da se sanje med nemškimi liberalci nova stranka, ki spoznava opravičenost slovanskih teženj, ter se hoče približati Taafeju in večini državnega zbora v tem smislu, da bo skušala napraviti kompromis v jezikovnem vprašanju in na ta način nekoliko pomiriti avstrijske narode, da bo mogoče še na kaj drugega misliti, ne pa vedno na „zatirano“ nemštvo, na narodnostne prepire itd. Nemara da bo grof Coronini tej

novi stranki voditelj postal. Kteri od nemških poslancev se bodo hoteli prihraniti še za bodočnost, pristopili bodo k tej stranki, kajti neizogibno je, da se mora Slovanom ravnopravnost dati in se tudi bo. Potem bodo pa le tisti med vstavoverci za pametne spoznani, ki so to prvi odobrili.

Politični pregled.

V Ljubljani 3. avgusta.

Avstrijske dežele.

Na Gorškem bo 10. t. m. v tolimskem, cerkijanskem in bovškem okraji dopolnila volitev za deželni zbor. Kakor nam od ondot poročajo, odločili so se tamošnji rodoljubi, da hočejo enoglasno voliti g. Josipa Ivančiča, c. kr. notarja v Tolminu, ki je iz Deskle na Kanalskem doma in pozna osebno razmere in potrebe omenjenih okrajev. Gosp. Ivančič je tudi izvrsten narodnjak, ki posluje in piše pisma tudi v domačem jeziku. Volilci so toraj pravo zadeli, da so si njega izbrali, in prav iz srca jim želimo srečen vseh!

„Pester Lloyd“, ki vedno z našimi vstavoverci simpatizira, kar se jako slabo pveda organu madjarskega naroda, ki je toliko let pod istim pritiskom nemške birokracije zdihoval, mora zdaj naenkrat priznati, da **Taafe** trdno stoji, in da ga vstavoverci ne bodo mogli še tako kmalo odstraniti. To je gotovo nepri-stranska priča za trdni obstanek sedajne vlade.

Tabor v Šibici, to je veliki ljudski shod, ki so ga napravili Slovani v Šleziji, sklenil je sledečo resolucijo: 1. Volilni red naj se spremeni in popravi po načelu „enake bremena, enake pravice“, toraj naj se pomnoži število kmečkih poslancev. 2. Spremeni naj se postava o posredovalnih uradih. 3. Dedšč ne naj pridejo v obravnavo pred sodnije, ne pa pred notarje. 4. Posilno legaliziranje naj se odpravi. 5. Poljskemu in českemu jeziku naj se v Šleziji podeli ravnopravnost z nemškim jezikom. 6. Naj se naredi postava zoper pijančevanje, kakor v Galiciji. 7. Slednjič izraža ljudski shod popolno zaupanje ministertvu Taafejeve mu, ker to kaže srce za kmečki stan, ter je v tem smislu dognalo postavo zoper oderuhe in gruntno vcenitev, in misli še več kmetom ugodnih postav dati.

Da tuka j kmetje izražajo zaupanje Taafeju, imajo prav, ker ta res misli kmetom pomagati v marsičem, kakor je obljubil, in nekaj že tudi storil, nekaj pa še bo. Pri vseh takih predlogih pa, ki bodo kmetom na korist, našla bo vlada gotovo podporo konservativne več ne državnega zbora, zato je neumevno, zakaj v gorenji Avstriji takozvani „bauernverein“ (kmečko društvo) toliko ščuje proti konservativnim poslancem, ter tako le kmečkim sovražnikom, nemškoliberalcem, ki so v zvezi z judi in kapitalisti, v roke dela. Videti je, da je ta „bauernverein“ le krentura liberalnih rovarjev. Zdaj je umrl eden od konservativnih deželnih poslancev v gorenji Avstriji. Na njegovo mesto kandidira „kmečko društvo“ zdaj svojega predstojnika Krenmayerja. Pri tej volitvi se bo pokazalo, koliko upliva si je že pridobil ta „bauernverein“ in če bo zamogel zmagati s svojim kandidatom. Ako pa zmaga, bomo zopet radovedni, slišati iz ust tega kmečkega agitatorja, kaj to društvo prav za prav zahteva.

Dr. Seydler je imenovan za profesorja na **pražki univerzi** z češkim učnim jezikom. Vkljub nasprotovanju nemškutarjev ima vlada vendar resno voljo, ustanoviti česko vseučilišče v Pragi, ker imenuje vedno nove profesorje s češkim učnim jezikom.

Naša vlada se je pogodila z vlado sv. očeta zaradi uredbe katoliške cerkve v Bosni in Hercegovini. Ustanovila se bo nadškofija v Sarajevu in njej podložne škofije v Banjaluki in Mostaru. Škofijo trebinjsko pa bo oskrboval še zanaprej škof Dubrovniški. Menza bo znašala 8000 gl. za nadškofa v Sarajevu, 6000 gl. za škofa v Mostaru in 3000 gl. za škofa v Banjaluki. V Sarajevu se bo ustanovil tudi kapitelj, ter bodo za zdaj le štiri kanoniki, katerih vsak bo dobival od cesarske vlade 2000 gl. prebende. Pozneje se bo ustanovil kapitelj tudi v Mostaru. Cesar si je pridržal pravico, vse te cerkvene dostojanstvenike imenovati. Za vse te škofije napravilo se bo eno duhovno semenišče v Sarajevu.

Za deželnega glavarja na **Tirolskem** je imenovan dr. Rapp, konservativec; cesarski namestnik vitez Widmann pa je povzdignjen v baronovski stan.

Vnanje države.

Ruski car potuje v Nižnji Novgorod, kjer je vsako leto znani veliki somenj; tam se bo pokazal svojemu ljudstvu.

O tem in o potovanji **našega** cesarja v južno Nemčijo vedo listi mnogo pisati, pa mi bomo raje počakali še s svojo sodbo.

Na **Francoskem** se je pričelo volilno gibanje. Tudi princ Jerome Napoleon je objavil oklic na volilce.

Izvirni dopisi.

V **Žireh**, 20. julija. (Prošnja.) Grozna nesreča je zadela 26. dne julija t. l. prebivalce vasi Dobračeve v Žirovski fari. Ko so ljudje bili ravno pri službi božji zbrani v podružni cerkvi sv. Ane na Lednici, nastane ogenj v sredi Dobračeve ter se z neznanosko hitrostjo razširja po vasi. Hlastno divja plamen po hišah in tudi cerkvi ne prizanese. Zgorelo je 15 posestnikom skoro vse: hiše, hlevi, kozolci, orodje, obleka, vsi letošnji pridelki in nekoliko živine. Tudi bolan mladeneč se rešiti ni mogel. Le črno, vse razpokano zidovje hiš in hlevov štrli zdaj ondi, kjer je bila poprej čedna, s pridelki obilno previdena vas. Škode je gotovo med 30.000 do 40.000 gl. Zavarovani so sicer večidel bili, toda le za prav majhne zneske. Pri toliki nesreči svojih faranov se obračam zaupljivo do blagih človekoljubov s ponižno prošnjo, da bi se ubogih pogorelcev na Dobračevi usmili ter jim z malimi darovi na pomoč prihiteli. Vsak dar bo z veliko hvaležnostjo sprejet.

Jožef Widmar, župnik.

Iz **Rima**, 30. julija. (Obsodba razsajevalcev pri sprevedu Pijevega trupla in sočutja katoličanov. — Razširjevanje puntarskih načel. Katoliško časnikarstvo in nova agencija v Rimu. — Ljudski shod. — Žalostna osoda porotnikov.) Zagovorniki onih šest oseb, ki so bile zaradi škandalov pri sprevedu Pijevega trupla k sv. Lorencu obsojene, pritožili so se pri višji sodnji proti obsodbi ter zahtevali, da se iz raznih vzrokov zavrne obsodba. Višja sodnja je pritrčila in zaukazala novo razpravo. Godila se je več dni in končala 28. t. m. Obdolžne priče so ravno tako govorile kakor prej, sčuvanja od strani katoličanov ni nobeden njih priznal. Med razdolžnimi pričami bila sta tudi vodja dveh framazonskih listov, „Bersagliere“ in „Capitan Fracassa“. Eden zagovornikov ima izvirno italjansko ime, piše se: Coboovich, recte: Kobojevič. Druga rabsodba bila je od

prve precej različna, polajšali so kazni vsem, enega so še celo popolnoma oprostili. Prva dva zatoženca dobila sta po en mesec zapora in sto lir kazni, ker sta polnoletna in ker sta se dejansko ustavljala policiji, ranivši enega policajca po glavi; trije pa šest dni zapora in 51 lir kazni. Vsem je dosedanji zapor vštet.

Iz vseh krajev sveta dohajajo sv. Očetu telegrami, protestovaje proti onim škandalom in zagotavljuje ljubezen in vdanost sv. prestolu. Posebno veliko jih je iz Španije, pa tudi iz Avstrije, zlasti iz Štajerske. To je silno tolažljivo za sv. Očeta, ki vidijo služabnike altarjev zaničevane, vero zasramovano in Italijo zmiraj bolj in bolj napredovati v modernem, olikanem barbarstvu.

Ranjki Cremieux, predsednik društva „Alliance israelite“ v Parizu, je zaklical nekdanj v zboru tega društva, govoreč o moči, ki si jo pridobiva povsod židovski narod: „Israel, s koraki velikana korakaš“. Tudi Italiji se sme zaklicati: „Italija, s koraki velikana korakaš — nasproti revoluciji, ki je neogibljiva, ako bo šlo tako naprej“. Veljava cerkve, strah pred Bogom, spoštovanje njegovih zapovedi se spodkopuje dan na dan; vse bere brezverne framazonske liste, katerih število je silno veliko. Ako pa ljudstvo zgubi strah pred Bogom, ako ne spoštuje več sv. cerkve, h kateri spada, ne bo spoštovalo tudi kralja ne. Vše takrat, ko je po odstopu ministerstva levice poklical vodja desnice, ex ministra Sella, da sestavi novo ministerstvo, žugali so mu, da ga zamore ljudstvo, ktero mu je dalo kraljevo čast, tudi od te strani odstavit, da je njegova oblast „revocabile“, prekljicljiva.

Rim ima tri izvrstne katoliške politične časnike, „L' Osservatore“, „L' Aurora“ in „La Voce di Verita“, ali le malokedaj boš videl na ulici enega teh listov v rokah kakega civilista. Berejo se pač ti listi, ali — skrivaj. Veliko število dobrih katoličanov se ne more znebiti one strahopetnosti, one boječnosti, ki dela naše nasprotnike toliko pogumniši in predrzniši. Ako kupijo katoliški list, skrbno ga vtaknejo v žep, dobro pazivši, da ne gleda iz žepa kak vogalček, ki bi utegnil biti njih izdajavec. Še le ko so na skrivnem, ko so preverjeni, da jih ne vidi oko kakega liberalca, ga izvlečejo iz žepa in pazljivo berejo. Brezverec pa sedi košato pred kavarno v omnibusu, v fiakerju in drugod, in bere popolnoma razviti list, kazaje vsem, da ima v roci „La Capitale“, „La Liberta“, „La Lega“ itd.

Važna reč se snuje zdaj v Rimu, namreč vstanovitev katoliške telegrafične agencije, po zgledu agencije Štefani. Imela bi ta agencija nalogo naznanjevati katoliškemu svetu vse, zlasti za katoličane važne dogodke po celem svetu. Skoraj vse agencije, ki obstoje v raznih krajih sveta, so več ali manj oficijozne, toraj ne popolnoma neodvisne. Skoraj vsem zde se malo važne dogodbe katoliškega sveta. Govore in enciklike papeževe prinašajo pristržene, pomanjkljive, dostikrat spačene, neresnične. Nasproti pa natanko poročajo o rečeh, ki spadajo v politiko, o govorih v parlamentih, o člankih tega in unega časopisa itd. Ako Garibaldi na Kapreri kihne, ako Gambeta v Parizu malo zakašlja, ako ta ali ona liberalna korifeja pri kakem shodu, ali pri kakem banketu štrečno vije, takoj se to na dolgo in široko brzojavi po svetu kot važen dogodek. Temu se hoče v Rimu v okom priti z vstanovo neodvisne katoliške agencije, ktera bi zamogla z večjo prostostjo in vestjo podajati občinstvu izvirne novice. Te agencije se toraj ne bodo posluževali samo katoliški listi vsega sveta,

temuč tudi drugi, katerim se vendar le zdi važno, podajati svojim bralcem tudi dogodke iz katoliškega sveta, zajete iz pravega nepoplačnega vira.

Ta agencija se bo vstanovila na akcije. Glavna sedeža sta v Rimu in v Parizu, podružnice v vseh glavnih mestih Evrope; za Laško v Rimu, Napolju in Turinu. Na Francozkem so zbrani v ta namen že veliki kapitali. Da bo imela ta agencija velik uspeh, ni dvomiti, saj ga imajo vse enake agencije, ki so po raznih deželah Evrope, imela bo pred njimi pa še to prednost, da bo razprostrta po vsem svetu in ne samo po nekterih deželah.

Pripravlja se tudi vstanovitev katoliškega časnika v francozkem jeziku. Francozki jezik je še vedno mednarodni jezik, jezik diplomatov. V tem jeziku izhaja v Rimu liberalen, od vlade odvisen list, ki si vedno prizadeva z lažljivimi članki povzročevati ali pa pomnoževati, zlasti zunaj Italije mržnjo in sovraštvo do sv. prestola. Treba se je toraj braniti v časniku, pisanem v istem jeziku, ki utegne razširiti se tudi v najviše kroge raznih držav. Ta ideja je tako dopadla, da so se ponudili prihodnemu listu kot vredniki ali pa dopisovalci naj slavniji pisatelji.

7. avgusta bo za katoličane v Rimu zopet žalosten dan. Brezverci napravijo namreč „meeting“, ljudski shod, pri katerem hočejo protestirati proti tako imenovani „legge delle guarentiggie“, proti postavi, ki podeluje papežu popolno neodvisnost. Govorilo se je izprva, da je vlada shod prepovedala; ali glave radikalnih društev podale so se k ministerstvu, ktero je potem shod dovolilo. Čuje se tudi, da hočejo protestirati proti prvi točki štatuta, ki določuje, da je katoliška vera v Italiji državna vera. Ti ljudje toraj niso zadovoljni, da imajo skoraj popolno prostost, psovati katoliško vero, zahtevajo še, da se država očitno proglasi za brezversko.

V mestu Rieti je nastal velik nered zaradi obsodbe nekterih zločincev, najprvo v sodnijski sobani, potem pa na ulici. En porotnik je bil od druhal hudo nabit, druge so morali spremiti žandarji v njih stanovanja. Ko je prišel regiment vojakov, in zasedel mesto, nastal je mir. Srečni porotniki! A. R.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. avgusta.

(Kdo bo deželni glavar kranjski?) Dunajski listi so te dni poročali, da postane baron Apfaltrern deželni glavar kranjski, grof Wolkenstein pa deželni glavar tirolski. Pa menda so se glede obeh zmotili; za deželnega glavarja tirolskega je imenovan konservativni poslanec dr. Rapp, kranjski deželni glavar pa še ni imenovan, in bode ta čast težko izročena baronu Apfaltrernu, ki je nedavno po odhodu Kalteneggerjevemu odločno rekel, da je tudi ne sprejme. Ne verjamemo, da bi bil med tem postal drugih misel. „Presse“ sicer pritrdimo, da bode deželni glavar izvoljen iz večine zborove, ker so ravno narodni poslanci to načelo vedno zagovarjali in bi izmed sedanje manjšine nihče ne hotel pri teh razmerah postati deželni glavar, ako bi se mu ta čast ponujala, vendar pa menimo, da tudi izmed večine vlada ne bode izbrala ravno najhujšega strankarja, ampak bolj zmernega tudi pri manjšini priljubljenega moža, in gledé na vse to se nam ne zdi verjetno, da bi baron Apfaltrern postal deželni glavar kranjski.

(G. deželni predsednik Winkler) se je bil

podal v torek na Notranjsko, da je ogledal škodo, ki jo je požar napravil v Knježaku.

(K porojunkuli) je bilo prišlo letos ne navadno veliko ljudi z dežele, kar jasno pričuje, da je katoliška zavest med narodom slovenskim zmerom enako živa in se še čedalje bolj vtrjuje. Tudi somenj za česenj in čebulo, ki se vrši ravno ta dan v Ljubljani, bil je jako živahen; iz okolice ljubljanske so bili imenovanega blaga toliko pripeljali na prodaj, da mu cena že zdavnej ni bila tako nizka kakor letos.

(O slovanskem romanji) se čuje, da ne bode brez posebnega vspeha, in to vzlasti tolaži sedanjega sv. Očeta, kateri so vnovič odločili, naj pri božjem grobu v Jeruzalemu svoje dostojno mesto imajo tudi frančiškani katoličani slovanskega obreda. Dalje naj se mislonarji, vzlasti v Bolgariji, poprimejo tega obreda, kolikor treba, in šolskim sestram iz Zagreba je v ondotnih krajih naročeno ravno to, da ne sme jezik biti opovira zedinjevanja v pravi veri in ljubezni. Tako poroča „Hlas.“

(Nova šolska knjiga.) Eden najmarljivejših pisateljev slovenskih je g. profesor Janez Jesenko. Spisal je zemljepisno začetnico, občni zemljepis, mali občni zemljepis, prirodoznanski zemljepis, občno zgodovino starega in srednega veka, in te dni prišla je na svitlo njegova občna zgodovina novega veka, ki jo je natisnila narodna tiskarna, založil pa jo je g. pisatelj sam. Jezik je kakor pri vsih Jesenkovihih spisih gladek in lahko umeven tudi za priprosto ljudstvo. S tem delom dovršene so zgodovinske in zemljepisne knjige za spodnje gimnazije, spodnje realke in učiteljske pripravnice, in ni toraj prav nobenega zadržka, da bi se ne zamogli ti predmeti učiti v slovenskem jeziku. Ko bi imeli mnogo tako marljivih in za slovenščino vnetih profesorjev, kakor je g. Jesenko, bi nam ne manjkalo nobene slovenske šolske knjige več, in ako bi ne bile še vse natisnjene, imeli bi jih pripravljene vsaj že v rokopisih, da bi se zamogle ob primernem času brez odlašanja spraviti na svitlo. Na noče toraj, g. profesorji, in izdelajte še one šolske knjige, katerih dozda še nimamo, da usta zamašimo njim, ki se ustavljajo vpeljavi slovenskega učnega jezika s puhlim izgovorom, da nimamo potrebnih šolskih knjig.

(„Matica slovenske“ odbor) priobčuje na slednji oglas: Matičine društvene razmere so z malimi izjemami toliko uredjene, da je za naprej mogoče kurentno delovanje. V prvej vrsti je zdaj nalog gospodom poverjenikom, da s svojo prijazno pripomočjo gredó odberu na roko in da se ta težko doseženi red nadalje ohrani. Zato se odbor obrača do svojih zastopnikov, gospodov poverjenikov, z najodličnejšo prošnjo, naj blagovoló od društvenikov pobirati letnino za l. 1881., spisati poverjeniške pôle, zaznamovati slučajne spremembe o izstopivših, umrlih ali premeščenih starih članih, in tudi naznaniti nove ude, ki so svoj pristop k Matici ondi oglasili z vsemi podatki, ki so potrebni, da se vsak pravilno vpisati more. A tudi naznanjeni dolgovi naj se izterjajo, kar se tu in tam dozda še nij zgodilo. Imenike in nabrane doneske sprejema jedino le blagajnik, g. Ivan Vilhar, ki je s tajnikom v vednej dotiki, in mu izreča to, kar mu gre. Odbor dalje prosi, da se plačilni izkazi z doneski vred pošljejo zato, ker je za časa tréba imenik za tisk prirediti, v katerem se bodo tiskali samo oni člani, ki so svoj prinos o pravem časi Matici oddali; isto tako se bodo knjige poslale samo rednim plač-

nikom. Kakor družba sv. Mohora ne daje svojih knjig „na upanje“, tako jih tudi Matica ne bode dajala, kar bodo gotovo odobraval vsi rodoljubi, katerim je obstanek Matice pri srci. Članom, ki so v neposrednej zvezi z Matico, bodo se pa knjige naravnost po pošti pošiljale. Take pošiljatve so najceneje pod odprtim, pa dosti varnim zavitkom. Kdor jih želi na ta način prejemati, naj s svojim vsakoletnim doneskom pošilja blagajniku 15 soldov več za poštino.

(Huda ura) je bila v torek kmalo popoldne zlasti od Šentvida do Medvod, kjer je toča precej močno pobila poljske pridelke. V Krakovem je trešilo v farbarjevo hišo, pa strela ni napravila posebne škode.

Razne reči.

— Slovstvo. Katoliška crkva i Slaveni u Bugarskoj, Bosni i Hercegovini — talijanski napisao D. Petar Balan podarkivar u Vatikanu — preveo dr. Josio Stadler, prof na sveučilištu u Zagrebu 1881. To je knjiga, ponatisnjena sedaj iz „Kat. Lista“, ktera se pri njega vredništvu dobiva po 85 sold. Prof Balan je po viši nalogi spisal to delo, iz kterega se vidi verstvena in spleh kulturna naloga, ktero je izvrševala kat. cerkev na vzhodu, in kako je odcepljenje od nje pospeševalo podjarmovanje vzhodnih naroda pod oblast turško. Iz Vatikanskih virov je marsiktero dobo vrlo opisal in pojasnil Talijan v gladkem jeziku, in tako lepo prevodil dr. Stadler. Hvale vredno je to in veselo, da so se za Slovane tako brigati jeli Talijani, bodi na blagoslov obema!

— Nemški List: „Alte und neue Welt“ izišel je ravnokar 20 sešitek. Vsakih 14 dni izide sešitek tega lista po 15 kr. av. v. Kot nadarek dobi se proti doplačilu 72 kr. lepa podoba Češenje presv. Srca Jezusovega.

Obseg 20 sešitka je naslednji: Berilo: — Der Musiker und sein College. — Das Schwert des Dämokles. — Natur und Sittengemälde aus Brasilien. — Erinnerungen eines Thalers. — Skizzen aus Amerika. — Wüstenacht. — Katholische Zeitgenossen. — Das Volk des Südens an Fest- und Werktagen. — Schloss Reinhardsbrunn. — Allerlei. — Podobe: Der Musiker und sein College. — Von Haus und Herd. — Titel-Vignette. — Die Strasse einer amerikanischen Stadt zur Wahlzeit. — Die

Schmückung zur Procession. — Melchior Paul von Deschwanden. — Schloss Reinhardsbrunn. —

Katholische Missionen, nemšk katolšk list s podobami je ravnokar izišel 7 sešitek, z naslednjim obsegom: Berilo: — Die Somali. — Ein Apostel der Freiheit. — Nachrichten aus den Missionen. Danemark. — Annam, — Südafrika, — Westafrika, — Vereinigte Staaten von Nordamerika. — Polynesien. — Podobe: Somali-Neger. — Somali-Negerin. — Somali-Krieger. — P. Dominikus. O. Min. Cap. und die Schule der Somali Kinder in Aden. — Das königl. Schloss Penka de Contra. — Die neue katholische Kirche in Aarhus. — Ein annamitischer Mandarin auf Reisen. — Aussetzung der Leiche eines Zahlungsunfähigen Schuldners. — Bewohner von Abeokuta. — K obilnim naročilom priporoča se Katoliška bukvarna.

— Požarov letos ni ne kraja ne konca v torek je bil viditi na Dolenjski strani hud ogenj, in pravijo, da je gorelo v Višnji gori. V Kranji se je bila tudi v torek vnela drvarnica farovška, kjer so italijanski zidarji kuhali polento; pa vsled hitre pomoči bil je ogenj kmalo zadušen in menda še drva niso zgorela. In 1. t. m. je pogorelo v Knježaku na Notranjskem 38 hiš z vsemi gospodarskimi poslopi, senom in bišnim orodjem.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 cilindur-ura iz srebernega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 anker-ura iz srebernega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 srebrna remontoir Washington-ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gl., z verižico za na vrat. (5)

Zlate remontoir-ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl.

Na pet let dobri stojimo.

Ph. Fromm, urar.

(Uhrenfabrikant, Rothenthurmstrasse, gegenüber der Wollzeile Wien.)

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarujavi, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša stvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žličke za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 3 jajčne posodice,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačice za nože in vilice

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!